

Tăng cường hiệu quả Giáo dục Quốc phòng và An ninh trong thời kỳ hội nhập thế giới cho sinh viên Trường Đại học Điện lực

Cao Mạnh Cường*

* ThS. Bộ môn GDTC/QPAN Trường Đại học Điện lực

Received: 10/05/2024; Accepted: 20/05/2024; Published: 10/06/2024

Abstract: National defense and security education in universities is a subject formed and developed in accordance with the Vietnamese revolution and the practice of building and protecting the Fatherland in each specific historical period. Today, the teaching and learning of National Defense and Security Education at universities in general and Electricity University in particular is influenced by the international context, political and military tasks in water and especially the impact of the Fourth Industrial Revolution. To improve the quality of teaching and learning of National Defense and Security Education at Electricity University in the current context, Schools must integrate the achievements of the Fourth Industrial Revolution into the cause of education and training innovation.

Keywords: National Defense Education, Students, Electricity University, World integration.

1. Đặt vấn đề

Hội nhập thế giới đang tác động, ảnh hưởng sâu sắc tới Giáo dục Quốc phòng và An ninh (GDQP&AN) của từng quốc gia. Hội nhập thế giới cũng dẫn đến các thể lực thù địch vẫn đang ráo riết chống phá cách mạng nước ta, với âm mưu, thủ đoạn mới ngày càng nguy hiểm, tinh vi. Thực tế đó vừa là khó khăn, vừa là cơ hội đặt ra yêu cầu mới cần phải tăng cường giáo GDQP&AN cho sinh viên (SV) ở các trường đại học nói chung Trường Đại học Điện lực (T.ĐHDL) nói riêng. Quá trình hội nhập thế giới (HNTG) cùng với những bối cảnh thời sự quốc tế hiện nay đang tác động ảnh hưởng mạnh mẽ đến mọi thành tố trong quá trình GDQP&AN cho SV. Nghiên cứu vấn đề này nhằm tìm ra giải pháp phát triển tư duy về GDQP&AN trong bối cảnh mới cho đội ngũ cán bộ, giảng viên, SV ở T.ĐHDL. Trên cơ sở đó định hướng phát triển nội dung, chương trình môn GDQP&AN, tiếp tục đổi mới phương pháp, hình thức tổ chức giáo dục và đào tạo (GD&ĐT), cập nhật trình độ phát triển của thành tựu khoa học, công nghệ và phù hợp với yêu cầu của thực tiễn cách mạng trong bối cảnh hiện nay, góp phần nâng cao chất lượng GD&ĐT tại T.ĐHDL. Đồng thời phải dựa trên phương pháp tiếp cận thực tiễn để bàn luận các vấn đề về GDQP&AN phù hợp với bối cảnh thực tiễn của tình hình thời cuộc quốc tế và thực tiễn tác động của quá trình HNTG.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Phương pháp nghiên cứu

Quá trình nghiên cứu đã sử dụng chủ yếu phương pháp Phân tích và tổng hợp tài liệu, qua đó hình thành các cơ sở lý luận của vấn đề nghiên cứu.

2.2. Tác động của HNTG đến quá trình tổ chức thực hiện nhiệm vụ GDQP&AN cho SV tại T.ĐHDL

2.2.1. Tác động của cuộc HNTG đối với GDQP&AN

HNTG đã và đang tác động mạnh mẽ, đa chiều tới mọi lĩnh vực như kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội, môi trường, Quốc phòng và An ninh (QP&AN),... với các cấp độ từ toàn cầu đến châu lục, khu vực và trong từng quốc gia. Trong lĩnh vực quân sự, nhiều thành tựu nghiên cứu khoa học, phát triển công nghệ đã được đưa vào ứng dụng rộng rãi, như: Vũ khí thông minh, máy bay không người lái, tên lửa hành trình điều khiển từ xa, xe quân sự tự hành, robot trinh sát, rô bốt tác chiến, ứng dụng mô phỏng trong huấn luyện, hệ thống chỉ huy, điều khiển, tình báo và trinh sát,... Chiến tranh trong tương lai, tác chiến điện tử trở thành một phương thức tác chiến chủ yếu. Người quân nhân trên chiến trường trở thành người điều khiển từ xa các phương tiện máy móc kỹ thuật và vũ khí, đòi hỏi phải có năng lực xử lý tình huống trong môi trường không gian mạng thường xuyên biến động theo diễn biến thực tiễn. Đặc biệt, người quân nhân trong chiến tranh công nghệ cao phải có năng lực phân tán tương tác. Nghĩa là, cùng một lúc có thể tương tác với nhiều phương tiện vũ khí, kỹ thuật tác chiến khác nhau.

HNTG đã và đang tác động to lớn, toàn diện tới phương thức chỉ huy điều hành tác chiến và tác chiến

trực tiếp trên chiến trường. Đồng thời, làm thay đổi nội dung, phương pháp, phương tiện và hình thức tổ chức huấn luyện, đào tạo ở các nhà trường và đơn vị quân đội.

Về mặt tích cực, những lợi ích của HNTG vừa tạo ra cơ hội, vừa đặt ra yêu cầu để hiện đại hóa quân đội cả về vũ khí, trang thiết bị kỹ thuật quân sự, cả về biên chế, tổ chức và phương thức tác chiến. Đây là cơ hội để quốc phòng Việt Nam có thể HNTG sâu rộng hơn, tiếp thu những thành tựu khoa học, công nghệ quân sự tiên tiến của các quốc gia có nền khoa học, công nghệ phát triển và có thể đi tắt đón đầu sự phát triển của thời đại về những lĩnh vực mà chúng ta có ưu thế.

Về mặt thách thức mới, hậu quả của HNTG sẽ tạo ra những đột biến làm thay đổi tất cả các lĩnh vực hoạt động của xã hội, dẫn đến sự thay đổi, biến đổi khó lường, nếu không theo kịp sự biến động đó sẽ dẫn đến tụt hậu, bị bỏ rơi lại phía sau. Sự phát triển nhanh chóng của các thể hệ vũ khí công nghệ cao sẽ làm nảy sinh các phương thức tác chiến mới, dẫn đến sự đòi hỏi mới về tổ chức, biên chế làm cho chính sách QP&AN thường xuyên phải điều chỉnh.

2.2.2. Tác động của HNTG đối với môn GDQP&AN ở T.ĐHĐL

HNTG tác động vào lĩnh vực QP&AN, thông qua sự biến đổi của lĩnh vực QP&AN để tác động đến dạy học môn GDQP&AN. Hội nhập thế giới sẽ tấn công vào mọi khâu, mọi bước, mọi thành tố của quá trình GD&ĐT trong các nhà trường nói chung, vào nhận thức và tổ chức quá trình dạy học môn GDQP&AN. HNTG sẽ tác động làm thay đổi nhận thức, tư duy của đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên và SV về vai trò, vị trí của môn GDQP&AN, về mối quan hệ của môn học này với các môn học khác trong nhà trường. Lợi ích của HNTG được ứng dụng vào lĩnh vực QP&AN Việt Nam làm xuất hiện các loại vũ khí mới, phương thức tác chiến mới, đồng thời với đó là sự ban hành các chính sách QP&AN mới. Tất cả các điều này sẽ làm thay đổi chương trình, nội dung, phương pháp, phương tiện và phương thức tổ chức huấn luyện môn GDQP&AN ở các trường đại học nói chung, T.ĐHĐL nói riêng.

Trong GD&ĐT ở T.ĐHĐL cũng phải đổi mới các thiết bị dạy học thông minh gắn với từng cá nhân người dạy và người học, như Internet để cập nhật với thực tiễn phát triển của khoa học quân sự, với chính sách QP&AN mới. Đồng thời sẽ xuất hiện các loại hình GD&ĐT mới, như đào tạo trực tuyến, đào tạo từ xa, nhà trường ảo, lớp học ảo, nhóm bạn học ảo, phòng thí nghiệm ảo, thư viện số, thực hành trên mô

hình mô phỏng. Sự liên kết trong đào tạo trực tuyến, đào tạo từ xa, giữa lớp học thực với lớp học ảo sẽ diễn ra khá phổ biến.

2.3. Giải pháp nâng cao chất lượng GDQP&AN cho SV trong bối cảnh HNTG

2.3.1. Đổi mới tư duy về GDQP&AN trong bối cảnh HNTG

HNTG tác động vào mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, nhưng trước hết và chịu ảnh hưởng lớn nhất là lĩnh vực GD&ĐT và lĩnh vực QP&AN. Trong thực tiễn, những lợi ích của quá trình HNTG đã và đang được ứng dụng vào xây dựng củng cố QP&AN, phát triển các loại vũ khí hiện đại, vũ khí thông minh, các trang thiết bị kỹ thuật quân sự công nghệ cao, làm thay đổi phương thức tác chiến dẫn đến thay đổi chính sách QP&AN quốc gia. Trong lĩnh vực GD&ĐT, hầu hết các quốc gia đều tiến hành đổi mới giáo dục theo hướng ứng dụng thành tựu của kỹ thuật mới vào hiện đại hóa, số hóa, GD&ĐT thông minh. Tất cả những điều đó đặt ra vấn đề phải đổi mới tư duy về QP&AN và đổi mới tư duy về GD&ĐT. Đổi mới tư duy về GDQP&AN là kết quả hội tụ tất yếu của đổi mới tư duy về GD&ĐT và đổi mới tư duy về GD&ĐT.

Đổi mới tư duy về GDQP&AN là đổi mới toàn diện, bao gồm cả tư duy nhận thức, vai trò, vị trí của nó trong hệ thống các môn học cấp đại học; đến đổi mới tư duy về xác định mục tiêu, xây dựng chương trình, nội dung; tổ chức phương thức GDQP&AN và đổi mới tư duy về đánh giá kết quả thực hiện GDQP&AN. Về nhận thức, không nên xem môn GDQP&AN là môn học đặc biệt vì tính riêng biệt, độc lập của nó so với các môn học khác. Đầu tư cho môn GDQP&AN là đầu tư cho sự phát triển toàn diện, vì vậy T.ĐHĐL cần tiến tới đầu tư ngày càng nhiều hơn về nhân lực, vật lực, tài lực cho môn GDQP&AN, gắn môn học này với các môn học khác.

2.3.2. Tăng cường giáo dục nâng cao nhận thức, niềm tin, ý chí sẵn sàng bảo vệ Tổ quốc cho SV trước tác động ảnh hưởng của HNTG

Môn GDQP&AN cần phải chủ động định hướng nhận thức, tư tưởng, hành động, xây dựng cho SV niềm tin, ý chí quyết tâm đối với sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc trước các ảnh hưởng bất lợi của HNTG. Đây là vấn đề quan trọng, cấp thiết hiện nay. Môn GDQP&AN cần phải chuẩn bị cho thế hệ trẻ về nhân tố tinh thần vững vàng, sự sẵn sàng bên trong cả về năng lực và niềm tin, về ý chí quyết tâm bảo vệ Tổ quốc, đủ sức chủ động phát hiện, ngăn chặn và tấn công tiêu diệt mọi âm mưu thủ đoạn chống phá của mọi kẻ thù trong mọi tình huống.

Trong thời kì bùng nổ thông tin, SV dễ dàng tiếp cận với nhiều thông tin khác nhau trên các phương tiện thông tin đại chúng, Internet, mạng xã hội,... Đây cũng là môi trường thuận lợi để các thế lực thù địch, các tổ chức khủng bố, phản động triệt để lợi dụng tuyên truyền, xuyên tạc đường lối lãnh đạo của Đảng, nói xấu chế độ nhằm kích động, lôi kéo thế hệ trẻ. Cùng với đó, việc tuyên truyền, khuếch trương, tuyệt đối hóa sức mạnh, uy lực của các loại vũ khí thế hệ mới, công nghệ cao,... đã tác động không nhỏ tới nhận thức, niềm tin của thế hệ trẻ vào sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc, làm xuất hiện tư tưởng hoài nghi, thiếu tin tưởng vào đường lối quân sự, quốc phòng, vũ khí, trang bị hiện có. Chính vì thế, môn GDQP&AN cần làm tốt việc hun đúc lòng yêu nước, tự hào về truyền thống dân tộc; tuyên truyền, giáo dục quan điểm, tư duy mới của Đảng, Nhà nước về quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc; thông tin, thông báo khách quan, khoa học, kịp thời về âm mưu, thủ đoạn của các thế lực thù địch, về vũ khí công nghệ cao, về đối tượng, đối tác,... Thông qua đó, định hướng nhận thức, tư tưởng, hành động đúng cho SV; giúp SV luôn cảnh giác, tỉnh táo, không bị lợi dụng, mắc mưu kẻ địch. Đồng thời, xây dựng bản lĩnh, ý chí, niềm tin của thế hệ trẻ vào công cuộc đổi mới đất nước do Đảng khởi xướng và lãnh đạo cũng như kinh nghiệm, nghệ thuật quân sự, sức mạnh của chiến tranh nhân dân Việt Nam và vũ khí hiện có.

Thông qua môn GDQP&AN để tuyên truyền, giáo dục, nâng cao nhận thức cho cán bộ, giảng viên, SV về mối quan hệ giữa nhân tố con người và vũ khí. Tuy nhiên, yếu tố quyết định chính là con người chứ không phải vũ khí, trang bị. Do vậy, thông qua môn GDQP&AN cần tăng cường giáo dục, tuyên truyền, nâng cao nhận thức cho cán bộ, giảng viên, SV tin tưởng vào đường lối quân sự, quốc phòng của Đảng, nghệ thuật quân sự Việt Nam.

2.3.3. Nghiên cứu điều chỉnh, bổ sung nội dung, chương trình GDQP&AN cho SV phù hợp với sự phát triển của thực tiễn

Thông tư số 03/2017/TT-BGDĐT của Bộ GD&ĐT đã định hướng đưa một số nội dung vào chương trình: An ninh phi truyền thống và đấu tranh phòng, chống các đe dọa an ninh phi truyền thống ở Việt Nam; thực hành sử dụng vũ khí,... Tuy nhiên, nội dung, chương trình hiện nay vẫn còn mất cân đối giữa lý thuyết với thực hành; có nội dung chưa thật sự phù hợp với cấp học, chuyên ngành đào tạo và cơ sở vật chất hiện có của các cơ sở giáo dục, như: kĩ thuật bắn súng ngắn bộ binh tiến công, phòng ngự,...

Đồng thời, phân tích làm rõ những kiến thức cơ bản, chuyên biệt về hoạt động quân sự, QP&AN, đảm bảo tích hợp liên ngành theo hướng hiện đại, phù hợp với đối tượng, cấp học, bậc học, ngành nghề đào tạo và mục tiêu của Luật GDQP&AN. Cùng với đó, cần phân bổ lại thời gian môn học theo hướng tăng thời gian huấn luyện kĩ năng thực hành.

Để đổi mới nội dung, chương trình GDQP&AN cho SV ở T.ĐHĐL cần phải nâng cao khả năng dự báo các tác động từ HNTG tới nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc, đặc biệt phải bám sát thực tiễn diễn biến tình hình thời cuộc thế giới, trên cơ sở đó phát triển, cập nhật nội dung GDQP&AN.

3. Kết luận

GDQP&AN trong các trường đại học nói chung và T.ĐHĐL nói riêng là môn học được hình thành, phát triển gắn với quá trình vận động, phát triển của thực tiễn xây dựng, bảo vệ Tổ quốc, thực tiễn GD&ĐT và sự phát triển của khoa học, công nghệ. Việc dạy và học môn GDQP&AN ở T.ĐHĐL đang chịu sự chi phối, tác động của bối cảnh thời cuộc quốc tế, của nhiệm vụ chính trị, quân sự trong nước và đặc biệt là sự ảnh hưởng không thể tránh của quá trình HNTG. Để nâng cao chất lượng dạy và học môn GDQP&AN ở T.ĐHĐL trong bối cảnh HNTG hiện nay đòi hỏi cần phải cập nhật các quan điểm của Đảng, Nhà nước về QP&AN bám sát diễn biến của tình hình thời sự quốc tế, tăng cường dự báo sự tác động của xu thế thời đại và quá trình HNTG đến nhiệm vụ QP&AN. Trên cơ sở đó để đổi mới tư duy, nhận thức về nhiệm vụ GDQP&AN làm cơ sở cho đổi mới nội dung, phương pháp dạy học, hiện đại hóa phương tiện dạy học, góp phần nâng cao chất lượng dạy học môn GDQP&AN đáp ứng yêu cầu xây dựng, bảo vệ Tổ quốc trong bối cảnh mới.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ GD&ĐT (2010). *Chỉ thị số: 12CT/TU*, ngày 03/5/2007 về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác GDQP&AN trong tình hình mới. Các văn bản hiện hành về GDQP&AN. Hà Nội: Nhà xuất bản Quân đội nhân dân.

2. Bộ GD&ĐT (2012). *Thông tư số: 31/2012/TT-BGDĐT*, ngày 12/9/2012 về *Chương trình GDQP&AN*, Bộ GD&ĐT, Hà Nội. Truy cập từ: <http://www.moet.gov.vn/vanban/vanban/Pages/default.aspx?Page=10>

3. Bộ GD&ĐT (2012). *Thông tư số: 40/2012/TT-BGDĐT*, ngày 19/11/2012 về *Quản lý chất lượng GDQP&AN*, Bộ GD&ĐT, Hà Nội. Truy cập từ: <http://www.moet.gov.vn/vanban/vanban/Pages/default.aspx?Page=10>